

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1) สืบสร้างระบบเสียงภาษากวย-กวยโบราณ ด้วยวิธีศึกษาเปรียบเทียบ คำศัพท์ร่วมเชื้อสายจากภาษากวย-กวยปัจจุบัน 6 ถิ่น และแสดงกฎการกลายเสียงจากภาษากวย-กวยโบราณ มาเป็นเสียงในภาษากวย-กวยปัจจุบัน

ภาษากวย-กวยปัจจุบัน 6 ถิ่น ได้แก่ กวยสาละวัน ใช้คำศัพท์ร่วมเชื้อสายเพื่อการสืบสร้างภาษากวยโบราณจำนวน 283 คำ กวยบ้านหนองบัว ต. ตลิ่งชัน อ. เมือง สุพรรณบุรี จำนวน 329 คำ กวยบ้านโพนผึ่ง เมืองสุขมา จำนวน 359 คำ กวยบ้านสำโรง ต. หนองสนิท อ. จอมพระ จ. สุรินทร์ จำนวน 379 คำ กวยบ้านสังแก ต. แดล อ. ศรีขรรภูมิ จ. สุรินทร์ จำนวน 374 คำ และกวยบ้านจอมพระ ต. จอมพระ อ. จอมพระ จ. สุรินทร์ จำนวน 325 คำ

เนื่องจากวิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อสืบสร้างหาระบบเสียงภาษากวยโบราณ จึงแสดงรายการคำศัพท์ร่วมเชื้อสายที่ใช้ในการสืบสร้าง เฉพาะบางคำที่ใช้เป็นตัวอย่างของเสียงปฏิภาคแต่ละชุดเท่านั้น (ดูภาคผนวก ก)

2) ศึกษาการแปรทางเสียงในภาษากวย-กวยปัจจุบัน แสดงปรากฏการณ์การแปรทางเสียงของตัวแปรแต่ละตัวแปรในลักษณะต่างๆ อย่างละเอียด โดยมีตัวแปรทางสังคม คือ หมู่บ้าน และ กลุ่มอายุ ดังนี้

ก. เลือกหมู่บ้านกวย-กวย 4 หมู่บ้าน ได้แก่

กวยบ้านสังแก ต. แดล อ. ศรีขรรภูมิ จ. สุรินทร์

กวยบ้านจอมพระ อ. จอมพระ จ. สุรินทร์

กวยบ้านสำโรง ต. หนองสนิท อ. จอมพระ จ. สุรินทร์

กวยบ้านโพนผึ่ง เมืองสุขมา แขวงจำปาสัก สปป. ลาว

หมู่บ้านเหล่านี้มีสภาพแวดล้อม ที่ตั้ง และเขตการปกครอง ที่แตกต่างกันแบ่งได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

ถ้าแบ่งตามคำที่ใช้เรียกตนเอง จะได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม "กวย" ได้แก่ กวยบ้านสังแก และ กวยบ้านจอมพระ และกลุ่ม "กวย" คือ กวยบ้านสำโรง และกวยบ้านโพนผึ่ง

ถ้าแบ่งตามความแตกต่างด้านเขตการปกครองประเทศ เนื่องจากตั้งอยู่ใน 2 ประเทศ จะได้ 2 กลุ่ม คือ กุ้ยบ้านสังแก กุ้ยบ้านจอมพระ และกวยบ้านลำโรง ซึ่งอยู่ในประเทศไทย และกวยบ้านโพนฝ้าง ซึ่งอยู่ใน สปป. ลาว ชาวกวย-กุย 3 หมู่บ้านที่อยู่ในประเทศไทยและชาว กวยบ้านโพนฝ้างใน สปป. ลาว ขาดการไปมาหาสู่กันมาเป็นเวลานาน ชาวกวย-กุยในประเทศไทย เรียนภาษาไทยและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ ส่วนภาษากลางในการติดต่อสื่อสารกับคนกลุ่ม อื่น กุ้ยบ้านสังแกจะใช้ภาษาไทยและเขมร กุ้ยบ้านจอมพระอาจใช้ทั้งไทย ลาว และเขมร กวย บ้านลำโรงจะใช้ภาษาลาวเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกวยใน สปป. ลาว เรียนภาษาลาวและใช้ภาษาลาว เป็นภาษากลาง

ถ้าแบ่งตามความแตกต่างทางภาษาที่แวดล้อมและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่ใกล้ชิด จะได้ 4 กลุ่ม คือ หมู่บ้านที่อยู่ในกลุ่มกวยด้วยกัน และใกล้ชิดกับเขมร คือ กุ้ยบ้านสังแก หมู่บ้านที่ สัมผัสภาษากับไทย ลาว(ไทยถิ่นอีสาน) เขมร และจีน คือ กุ้ยบ้านจอมพระ หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ชิด กับลาว(ไทยถิ่นอีสาน)ในประเทศไทย คือ กวยบ้านลำโรง หมู่บ้านที่ใกล้ชิดกับลาวและกวยที่อยู่ ใกล้เคียงใน สปป.ลาว คือ กวยบ้านโพนฝ้าง

ถ้าแบ่งตามลักษณะของชุมชน จะได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชุมชนชนบท ได้แก่ กุ้ยบ้านสัง แก กวยบ้านลำโรง และกวยบ้านโพนฝ้าง ชุมชนเมือง ได้แก่ กุ้ยบ้านจอมพระ

ข. เลือกตัวแทนผู้บอกภาษาในทั้ง 4 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 4 กลุ่มอายุ ได้แก่ 16-20, 31-35, 46-50 และ 61 ปีขึ้นไป กลุ่มละ 3 คน เพื่อเก็บข้อมูลการออกเสียง คำศัพท์จำนวน 220 คำ ที่ครอบคลุมระบบเสียงในภาษากวย-กุย

ค. เปรียบเทียบการออกเสียงพยัญชนะ สระ และ ลักษณะน้ำเสียง ของแต่ละกลุ่ม อายุ ทั้ง 4 ถิ่น

3) ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากปัจจุบัน ไปสู่ออนาคต ด้วยการวิจัยเชิง ปริมาณ เพื่อ

ก. เปรียบเทียบหมู่บ้านที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเสียง 2 หมู่บ้าน และ กำหนดตัวแปรทางเสียงที่เป็นนวัตกรรมบ่งชี้ คือ สระโฆชะต่ำทุ้ม ซึ่งบ่งชี้ว่า จะเปลี่ยนเป็นสระ โฆชะปกติ และภาษากวย-กุย มีแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นภาษามิววรรณยุกต์ โดยเลือกภาษากุยบ้าน จอมพระซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนเป็นภาษามิววรรณยุกต์เป็นหมู่บ้านแรก เปรียบเทียบกับภาษา กวยบ้านลำโรงซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนเป็นภาษามิววรรณยุกต์เป็นหมู่บ้านสุดท้าย

ข. เก็บข้อมูลการแปรของสระโฆชะต่ำทุ้ม จากผู้บอกภาษาที่มีอายุแบบลดหลั่น และต่อเนื่อง แบ่งเป็น 12 กลุ่มอายุ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย กลุ่มอายุละ 5 คน รวม 60 คน ประกอบด้วย กลุ่มอายุ 66 ปีขึ้นไป 61-65, 56-60, 51-55, 46-50, 41-45, 36-40, 31-35, 26-30, 21-25, 16-20, และ 11-15 ปี

ค. วิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยวิธีการทางสถิติ พยากรณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจากกลุ่มอายุมากมาสู่กลุ่มอายุน้อย

3.2 การสร้างเครื่องมือวิจัย

- 1) คำศัพท์เพื่อสืบสร้างภาษากวย-กวยโบราณ ใช้คำศัพท์ร่วมเชื้อสาย (cognate) จากภาษากวย 4 หมู่บ้าน และกวย 2 หมู่บ้าน รวม 6 หมู่บ้าน ทั้งนี้เป็นคำศัพท์ที่ได้จากพจนานุกรม 1 เล่ม คือ ภาษากวยบ้านสังแก (ประเสริฐ ศรีวิเศษ 2521) จากงานวิจัย 1 เล่ม คือ ส่วยสาละวัน (Ferlus 1974) จากวิทยานิพนธ์ 2 เล่ม ได้แก่ กวยสุพรรณบุรี (Yantreesingh 1980) กวยบ้านสำโรง (Sukkasame 1988) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเอง 2 หมู่บ้าน ได้แก่ กวยบ้านโพนผึ้ง และกวยบ้านจอมพระ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมภาษาส่วยท่าแดง แขวงเซกอง สปป.ลาว และกวยบ้านสังแก จ.สุรินทร์
- 2) รายการคำศัพท์เพื่อศึกษาการแปรทางเสียง ใช้พจนานุกรมส่วย(กวย)-ไทย-อังกฤษ (ประเสริฐ ศรีวิเศษ 2521) เป็นหลัก โดยเลือกคำศัพท์ที่ปรากฏตรงกันในภาษากวย-กวยทั้ง 4 หมู่บ้าน ให้ครอบคลุมระบบเสียง ได้แก่ โครงสร้างพยางค์หลักและพยางค์รอง พยัญชนะต้น พยัญชนะควบกล้ำ พยัญชนะท้าย สระโหมะปะกติ และสระโหมะตะตำ่ม (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)
- 3) รายการคำศัพท์เพื่อศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสระโหมะตะตำ่มในอนาคต คำที่ใช้ศึกษาจำนวน 6 คำ แบ่งเป็น 3 กลุ่มตามพยัญชนะต้น กลุ่มละ 2 คำ ได้แก่

กัอกโหมะ	ŋkəŋ	'น้อง'	(kə:m te:)pui:t	'(น้ำ)โป่ง'
กักโหมะ	təbəm	'แก้ม'	(kə:m te:)təndi:	'(น้ำ)กลาง'
ก้องกังวานโหมะ	muh	'จุมูก'	lu:	'ชาอ่อน'

3.3 การประสานงานเพื่อเก็บข้อมูล

เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยได้ดำเนินการติดต่อประสานงานเพื่อเข้าไปในพื้นที่ ดังนี้

- 1) ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้เข้าไปสำรวจพื้นที่ พร้อมทั้งทำหนังสือขออนุญาตเข้าศึกษาวิจัยต่อนายอำเภอและได้แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านทราบอย่างเป็นทางการ ในกรณีที่ต้องเก็บข้อมูลกับเด็กนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน

- 2) ในสปป.ลาว

สืบเนื่องจากโครงการวิจัย “ภาษาและวัฒนธรรมของชนเผ่าในแขวงเซกอง สปป.ลาว ความรู้พื้นฐานเพื่อการวางแผนวิจัยและพัฒนา” ซึ่งศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ เป็นหัวหน้าโครงการ ได้จัดประชุมทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลงาน ระหว่างวันที่ 23-24 กรกฎาคม 2544 ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม และได้รับมอบหมายจากหัวหน้าโครงการให้ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ฯพณฯ บัวบาน วอลละซุน ซึ่งเป็นประธานที่ปรึกษาโครงการฝ่ายลาวซึ่งได้เดินทางมาร่วมในการประชุมในครั้งนี้ ฯพณฯ รัฐมนตรี ได้เขียนบันทึกข้อความถึงท่านสีปะเสิด หัวหน้าแผนกแถลงข่าวและวัฒนธรรม แขวงจำปาสัก ที่ปากเซ เพื่อให้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยในการไปทำวิจัยที่เมืองสุขุมมา

ในการเดินทางไปเมืองสุขุมมา แขวงจำปาสัก ครั้งแรกนั้น ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จาก อาจารย์สามิตต์ ทรัพย์ผุด มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ในการแนะนำการเดินทางและเส้นทาง และได้ให้ข้อมูลคำศัพท์ภาษากวยสุขุมมาบางส่วน เพื่อให้ผู้วิจัยได้ศึกษาในเบื้องต้น เมื่อผู้วิจัยไปถึงเมืองปากเซ ซึ่งเป็นที่ตั้งหน่วยราชการของแขวงจำปาสัก ได้เข้าพบหัวหน้าแผนกแถลงข่าวและวัฒนธรรม แต่เนื่องจากท่านสีปะเสิดไปราชการที่เวียดนาม ท่านสังทอง โคดมมณี ผู้รักษาการแทน จึงมีหนังสือราชการจากแขวงจำปาสักไปถึงแผนกวัฒนธรรมเมืองสุขุมมาเพื่อแจ้งให้ทราบถึงการมาวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยนำหนังสือไปพบกับท่านสีมอน หัวหน้าแผนกวัฒนธรรมเมืองสุขุมมา แจ้งจุดประสงค์ในการมาวิจัย และได้เก็บข้อมูลเบื้องต้นกับท่านสีมอนซึ่งเป็นคนสวย จากนั้นผู้วิจัยจึงได้กลับมาเตรียมการและได้เดินทางไปยังเมืองสุขุมมาอีก 3 ครั้ง เพื่อศึกษาระบบเสียงและการแปรทางเสียงของภาษาส่วยถิ่นกวยที่หมู่บ้านโพนฝั่ง เมืองสุขุมมา อย่างละเอียด

3.4 การเก็บข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยหลายประการ และวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละหัวข้อต้องใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) การถามเป็นคำเดี่ยว ผู้วิจัยจะพูดคำเดี่ยวเป็นภาษาไทยหรือลาวทีละคำ และให้ผู้บอกภาษาพูดคำภาษากวยหรือกวยที่มีความหมายตรงกันหรือใกล้เคียงกัน ในบางกรณีที่บางคำ ผู้บอกภาษาไม่เข้าใจ หรือเป็นคำที่มีความหมายกำกวม ผู้วิจัยจะใช้รูปภาพ อุปกรณ์ หรือการแสดงท่าทางประกอบ ในการสัมภาษณ์ เช่น ผู้วิจัยพูดว่า “สาม” ผู้บอกภาษาจะบอกคำภาษากวย-กวยที่มีความหมายเดียวกัน ว่า paj เป็นต้น

2) การถามเป็นคำพูดต่อเนื่อง ผู้วิจัยจะพูดข้อความหรือประโยคที่มีคำที่ต้องการศึกษาอยู่ในข้อความหรือในประโยคนั้น เช่น ฉันทินข้าว ผู้บอกภาษาจะพูดเป็นประโยคในภาษากวยหรือกวยซึ่งมีความหมายเดียวกัน ว่า hai ca: do:j หรือ hai ca: do:j

3) การสนทนาเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยและผู้นำทางจะเข้าไปร่วมวงสนทนากับชาวบ้านเป็นภาษาทวยหรือกูย โดยกำหนดเรื่องที่จะสนทนาให้มีคำที่ต้องการศึกษาอยู่ด้วย ในขณะที่สนทนาจะสังเกตการออกเสียงคำที่ต้องการศึกษาเหล่านี้ (ดูรายละเอียดในข้อ 3.2)

การจดบันทึกข้อมูล ใช้สัทอักษร IPA ในกรณีการเก็บข้อมูลดังอธิบายในข้อ 1) และ 2) ผู้วิจัยจะจดบันทึกคำต่อคำ พร้อมกับบันทึกเสียงลงในคาสเซตเทปด้วย ส่วนการเก็บข้อมูลดังอธิบายในข้อ 3) เนื่องจากมีคำที่จะใช้ศึกษาจำนวนไม่มากและต้องการศึกษาเพียงบางประเด็น ดังนั้นในขณะที่สนทนา ผู้วิจัยจะจดบันทึกด้วยสัญลักษณ์ง่ายๆ เช่น การใช้เส้นแสดงระดับเสียง เช่น ˩ ˨ ˧ หรือการใช้สัทสัญลักษณ์ .. เพื่อแทนลักษณะน้ำเสียงสระโฆษะต่ำๆ เป็นต้น ในการสนทนาแบบเป็นกันเอง เพื่อให้ได้การออกเสียงที่เป็นธรรมชาติที่สุด ผู้วิจัยไม่ได้ใช้การบันทึกเสียงเลย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) สืบสร้างระบบเสียงภาษาทวยโบราณ โดยใช้การศึกษาเปรียบเทียบชุดเสียงปฏิภาคจากภาษาทวย-กูยในปัจจุบัน 6 ถิ่น เช่น

ชุดปฏิภาคภาษาทวย-กูยปัจจุบัน	ภาษาทวยโบราณ
i: ในภาษาทวย-กูยทั้ง 6 ถิ่น	*i:
iə ใน สว สท สข สร i: ใน สก จพ	*iə

2) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงจากภาษาทวยโบราณเป็นภาษาทวย-กูยในปัจจุบัน โดยแสดงภาพรวมทั้ง 6 ถิ่น และแยกเป็นแต่ละถิ่น เช่น

*iə จะกลายเป็นเสียงเป็น iə ใน สว สท สข สร และเป็น i: ใน สก จพ
หรือ *iə และ *i: รวมเสียงเป็น i: ใน สก เป็นต้น

3) วิเคราะห์การแปรทางเสียงในผู้พูด ภาษาทวย-กูย 4 กลุ่มอายุ ใน 4 หมู่บ้าน โดยการแสดงปรากฏการณ์การแปรทางเสียงของผู้พูดแต่ละคนและแต่ละกลุ่มอายุ แล้วจำแนกการแปรตามเงื่อนไขทางเสียง ตามวัจนลีลา และตามกลุ่มอายุเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุสูงที่สุดและต่ำที่สุด

ตัวอย่างการแสดงปรากฏการณ์การแปรทางเสียง เช่น
การแปรของพยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ในภาษาทวยบ้านลำโรง

ตัวแปรพยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์ (m-) (n-) และ (ŋ-) ในกลุ่มอายุ 61, 46-50 และ 30-35 ปี ถ้าเป็นคำพูดเดี่ยว จะใช้รูปแปร [m-] [n-] [ŋ-] แต่ถ้าเป็นคำพูดต่อเนื่อง จะใช้รูปแปร [Ø-] ส่วนกลุ่มอายุ 16 – 20 ปี ไม่ใช้รูปแปรที่เป็นพยัญชนะนาสิกก่อนพยางค์เลย ตัวอย่างเช่น

ตัวแปร	รูปแปรของกลุ่มอายุ	
	61, 46-50, 30-35 ปี	16-20 ปี
(m-)	[m- ~ Ø-] mpe:t pe:t	~ [Ø-] pe:t
		มีด

4) วิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยวิธีการทางสถิติ การเปลี่ยนแปลงทางเสียงของภาษากว-กฺยที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคต จากการศึกษาเฉพาะตัวแปรบ่งชี้ เปรียบเทียบ 2 หมู่บ้าน ตัวแปรบ่งชี้ที่จะศึกษาคือ ตัวแปรสระโหมะต่ำทุ้ม ซึ่งมีรูปแปร 2 รูปแปร คือ รูปแปรสระโหมะต่ำทุ้ม และรูปแปรสระโหมะปกติ พยากรณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จากกลุ่มอายุมากมาสู่กลุ่มอายุน้อย โดยใช้คำร้อยละและแสดงผลในรูปกราฟแท่งและกราฟเส้นตรง ทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ T - Test

3.6 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

ในวิทยานิพนธ์ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์และอภิปราย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) ผลการสืบสร้างระบบเสียงภาษากว-กฺยโบราณ
- 2) ผลการวิเคราะห์รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางเสียง จากภาษากว-กฺยโบราณมาเป็นระบบเสียงภาษากว-กฺยปัจจุบัน 4 หมู่บ้าน คือ ภาษากวบ้านสังแก ภาษากวบ้านจอมพระ ภาษากวบ้านสำโรง และภาษากวบ้านโพนผึ้ง
- 3) ผลการวิเคราะห์การแปรทางเสียง พยางค์รอง พยางค์หลัก พยัญชนะต้นเดี่ยว พยัญชนะต้นควบกล้ำ พยัญชนะท้าย สระโหมะปกติ สระโหมะต่ำทุ้ม และระดับเสียง ของผู้พูด 4 กลุ่มอายุ คือ 16-20, 31-35, 46-50 และ 61ปีขึ้นไป ของทั้ง 4 หมู่บ้าน แสดงปรากฏการณ์การแปรตามตัวแปรเสียงแต่ละเสียง ตัวแปรถิ่น ตัวแปรวัจนลีลา และตัวแปรกลุ่มอายุ
- 4) ผลการวิเคราะห์การแปร ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางเสียงของภาษากว-กฺยในอนาคต จากการศึกษาเฉพาะตัวแปรบ่งชี้ เปรียบเทียบ 2 หมู่บ้าน จากผู้บอกภาษา 12 กลุ่มอายุ ลดหลั่นกัน จากอายุมากมายังอายุน้อย ได้แก่ กลุ่มอายุ 66 ปีขึ้นไป 61-65, 56-60, 51-55, 46-50, 41-45, 36-40, 31-35, 26-30, 21-25, 16-20, 11-15 ปี กลุ่มอายุละ 5 คน จำนวน 60 คน
- 5) สรุปผลการวิจัยและอภิปรายทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางเสียง จากอดีตสู่ปัจจุบัน และปัจจุบันสู่อนาคต